

Γιατρουδάκι, τὸ ὅπ. βλ.
Ἡ λ. καὶ ὡς παρωνύμ. Θήρ. (Οἶα).

γιατρουλάκος ὁ, ἐνιαχ. γιατρουλάκους ἐνιαχ. βορ. ἰ-διωμ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. γ ι α τ ρ ο ὕ λ η ς καὶ τῆς ὑποκορ. καταλ. -ά κ ο ς.

Γιατρουδάκι, τὸ ὅπ. βλ.: "Ενας γιατρουλάκος, χωρὶς πελατεία, ποὺ κουράρει χάρισμα φτωχού; Γ. Ξενοπ. Θέατρ. Γ', 12.

γιατρούλεμα τό, Κύθηρ.

Ἐκ τοῦ ἀμαρτ. ρ. γ ι α τ ρ ο υ λ ε ὺ ω, τὸ ὅπ. ἐκ τοῦ οὐσ. γ ι α τ ρ ο ὕ λ η ς. Πβ. γ ι α τ ρ ι κ ο υ λ ε ὺ ω.

Γιατροσόφι 2, τὸ ὅπ. βλ.: Μὰ εἶντα νὰ κάμω ἢ κακοντέλα; Μηγάρις δὲν τοῦ πολέμου γιατρουλέματα ἀπ' ἀγρὰ ὡς ταχ' τέρον; (Μὰ τί νὰ κάμω ἢ δύστυχη; Μήπως δὲν τοῦ ἔκανα διάφορες θεραπείες ἀπὸ τὸ βράδυ ὡς τὸ πρωτῆ;)

γιατρούλης ὁ, ἐνιαχ. γιατρούλ'ς Ἡπ. (Κουκουλ.) κ.ά. βορ. ἰδιωμ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. γ ι α τ ρ ὅ ς καὶ τῆς ὑποκορ. καταλ. -ο ὕ λ η ς.

Θωπευτ., ὁ νέος ἱατρὸς ἐνθ' ἄν.: Καλῶς τοῦ γιατρούλ' μας. "Ο,τ' θέλ' οὐ γιατρούλ'ς μ' Κουκουλ.

γιατρουλίζω Ἐρεικ. Κέρκ. Μαθράκ. Ὁθων. Παξ. κ.ά.

Ἐκ τοῦ οὐσ. γ ι α τ ρ ο ὕ λ η ς.

Θεραπεύω, νοσηλεύω τινὰ ἐνθ' ἄν.: Τότε γιατρουλίζουτε καὶ ἐκεῖνος πάει 'ς τὸ πόρτο (=λιμάνι) Ἐρεικ. Μοῦ λειανόσκασε τὸ πετσί τοῦ χειριοῦ μου, ὅπου ἔλειωνα ἀσβέστι καὶ τώρα τὸ γιατρουλίζω (λειανόσκασε = ἄνοιξε λίγο) αὐτόθ. Εἶναι ψυχρωμένος ὁ Τάτσης καὶ τὸν ἄρχισ' ἢ μάννα του νὰ τότε γιατρουλίζει Ὁθων.

γιατρούλισμα τό, Ἀντίπαξ. Ἐρεικ. Κέρκ. Μαθράκ. Ὁθων. Παξ. κ.ά.

Ἐκ τοῦ ρ. γ ι α τ ρ ο υ λ ί ζ ω.

1) Ἡ πρὸς ἀσθενῆ ἐπίσκεψις ἱατροῦ Ἐρεικ. Κέρκ. Μαθράκ. Ὁθων.: Δὲν ἔχω ὄρεξη νὰ ματαποντιάσω καὶ νὰ 'χω γιατρουλίσματα 'πὸ τὸ Σιδάρι (=ἐπισκέψεις τοῦ ἱατροῦ ἀπὸ τὸ Σιδάρι τῆς ΒΑ Κερκύρας) Ἐρεικ. 2) Ἡ πρὸς ἀσθενῆ παρεχομένη θεραπευτικὴ περιποίησις Ἀντίπαξ. Παξ.: Σοῦ 'καμα τόσα γιατρουλίσματα, μὰ τώρα δὲ θυμᾶσαι τίποτες. Παξ.

γιατροῦσα ἡ, ἀμάρτ. γιάτρουσα Κρήτ. (Ἀρχάν. Βιάνν. Ἡράκλ. κ. ἄ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. γ ι α τ ρ ὅ ς καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ο ὦ σ α, περὶ τῆς ὅπ. βλ. Α. Α. Παπαδοπ., Ἀθηνᾶ 37 (1925), 188. Διὰ τὸν ἀναβιβασμὸν τοῦ τόνου βλ. Γ. Χατζιδ. ΜΝΕ 2, 122.

1) Γυνὴ ἀσκοῦσα τὴν ἱατρικὴν διὰ βοτάνων καὶ μαγγανειῶν ἐνθ' ἄν.: Τρεῖς ἡμέρες, πριχοῦ νὰ φάη, πρέπει νὰ τότε σάξῃ τὰ ἢ γιάτρουσα καὶ δὰ γενῇ ἐφτάγερος ὁ ἀρρωστάτης Ἀρχάν. (δὰ = θὰ) Συνών. γ ι α τ ρ ὅ ς Α1γ. 2) Σύζυγος ἱατροῦ ἐνθ' ἄν. Συνών. γ ι α τ ρ ὅ ς Α1ε.

γιατροφόρος ὁ, Κύθν. Ρόδ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. γ ι α τ ρ ὅ ς καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -φ ὅ ρ ο ς.

Ὁ ἐμπειρικὸς ἱατρὸς ἐνθ' ἄν.: Ἄσμ.

Κάθουνον ἔπ-ἔεσε 'ς τοῦ φύλλου τοῦ ποδάρι, τρέξετε, γιατροί, τρέξετε, γιατροφόροι, νὰ γιατρέψετε τοῦ φύλλου τοῦ ποδάρι

Ρόδ.

Δράμετε, γιατροὶ καὶ γιατροφόροι, γιὰ νὰ γιάνετε τοῦ φύλλου τοῦ ποδάρι

Κύθν.

γιατσάδα ἡ, Ἀντίπαξ. Ἐρεικ. Ζάκ. (Μαχαιρᾶδ. κ.ά.) Κέρκ. (Ἀργυράδ. Λευκίμμ. κ.ά.) Λευκ. Μαθράκ. Ὁθων. Παξ. — Λεξ. Βλαστ., 281 κ.ά.

Ἐκ τοῦ Ἑνετ. *giassada* = πάγωμα.

1) Ψυχὸς, παγωνιά, ἐνθ' ἄν.: Κάνει γιατσάδα σήμερα Ὁθων. Κάνει γιατσάδα καὶ δὲ βγαίνω 'πὸ τὸ σπῆτι Ἐρεικ.

2) Ρῖγος ἐκ ψύχους Παξ.: Τὸ κορμί μου εἶχε μιὰ μεγάλη γιατσάδα Παξ. Συνών. γ ι ά τ σ ο, γ γ α λ ά δ α, κ α φ ο ὅ ρ ι, κ ρ υ ά δ α, τ σ ί φ ι, τ σ ι φ ο ὅ ρ α.

γιατσᾶδος ἐπίθ. Ἀντίπαξ. Ἐρεικ. Μαθράκ. Ὁθων.

Ἐκ τῆς Ἑνετ. μετοχ. *giassada* τοῦ ρ. *giassar*, διὰ τὸ ὅπ. βλ. γ ι α τ σ ά ρ ω.

Ὁ παγωμένος, ψυχρότατος.

γιατσάρω Λευκ. γιατσέρονω Λευκ.

Ἐκ τοῦ Ἑνετ. *giassar* = ψύχω.

Ριγῶ ἐκ ψύχους: "Ἡμ'να γ'δρωμένος καὶ γιατσάρ'σα.

γιατσι τό, Ἰων. (Βουρλ.) Κρήτ. Λυκ. (Λιβύσσ.) γιατσίν Κύπρ.

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *yati* = κατάκλισις.

Τὸ ἀπὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου μέχρι τῆς κατακλίσεως χρονικὸν διάστημα ἐνθ' ἄν.: Κατὰ τὸ γιατσι θὰ 'ρθῶ Κρήτ. Μὲ τὸ χτύπημα τῆς καμπάνας τοῦ γιατσοῦ, κλούσανε τὰ μαγαζιά Βουρλ. || Τοῦ ψεύτη τὸ καντήλιν ὡς τὸ γιατσίν ἀφταίν-νει (ὅτι ἀποκαλύπτεται οὗτος ταχέως) Κύπρ.

γιατσιντάκι τό, ἐνιαχ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. γ ι α τ σ ί ν τ ο καὶ τῆς ὑποκορ. καταλ. -ά κ ι.

Γιατσίντο, τὸ ὅπ. βλ.

γιατσιντι τό, Παρνασσ. 8 (1884), 400.

Ἵποκορ. τοῦ οὐσ. γ ι α τ σ ί ν τ ο = ὑάκινθος.

Γιατσίντο, τὸ ὅπ. βλ.

γιατσίντο τό, Χίος—Λεξ. Βλαστ. 448 γιατσίντου Σάμ. γιαζίνδο Κάσ. Κῶς γιατσίτο Ἰων. (Ἐρυθρ. Κρήν.) γιατσέντο Μῆλ. Χάλκ. — Γ. Ξενοπ., Ἀφροδ., 199 Κέντρον, 7 γιατσέδι Μῆλ. διατσίντο Π. Γενναδ., Φυτολ. Λεξ., 798 διατσίντου Σάμ. διατσέντο Ρόδ. Σίφν. Σύρ. κ. ἄ. διατσέτο Κρήτ. διατσέτο Θήρ. γιατσέντο Ζάκ. γιατσίντος ὁ, Χίος διατσίντος Θ. Γρυπάρ., Βοσκοπ., 93.

Ἐκ τοῦ Ἰταλ. *giacinto* < Λατίν. *yacinthus* < Ἑλλήν. ὑ ά κ ι ν θ ο ς. Πβ. Ἰταλ. διαλ. τύπ. *diacinto* καὶ *iacinto*.

Τὸ φυτὸν Ὑάκινθος ὁ ἀνατολικὸς (*Hyacinthus orientalis*), τῆς οἰκογ. τῶν Λειριδῶν (*Liliaceae*) ἐνθ' ἄν.: "Ενα κοριτσάκι ὡς δεκατεσσάρω χρονῶ, νόστιμο, μὲ ξανθὲς πλεξίδες, πουλοῦσε 'ς τὴν αὐλὴν γιατσέντα Γ. Ξενοπ., Κέντρον, 7 Ὁ Θράσος μπῆκε 'ς τὸν κῆπο, παρακάλεσε τὸ Μιχάλη νὰ

τοῦ κόφῃ λίγα γιαιτσέντα καὶ κάθισε Γ. Ξενόπ. Ἀφροδ., 199. || Ἄσμ.

Ὡς εἶν' τὸ μῆλο κόκ-ῆνο καὶ τὸ γιαιζίντο ἄσπρο, ἔτσ' εἶναι ἡ γεναῖκα μου κ' ἡ εὐλοητικιά μου (εὐλοητικιά μου = ἡ διὰ τοῦ μυστηρίου τοῦ γάμου εὐλογηθεῖσα σύζυγός μου) Κῶς

Γιατσίτα καὶ τριαντάφυλλα οὐλα νὰ μαζωχτοῦνε, κορώνα νὰ σὲ βάλουνε καὶ νὰ σὲ προσκυνοῦνε Ἴων. (Κρήν.)

Ἀσπρο μου τριανταφυλλάκι καὶ γιαισίτο ἐκλεχτό, θέλω 'ς τὰ δικοί σου κλώνοι 'ς ἓνα μέρος νὰ κρυφτῶ Ἴων. (Ἐρυθρ.)

Διατσέντο μου 'ς τὴν ὁμορφιά, κρίνε μου 'ς τὴν ἀσπράδα Ρόδ.

Ἡ νύφη εἶναι τὸ γιαιτσέντι κι ὁ γαβρὸς τ' ἀστρὶ πὺν φέγει Μῆλ. || Ποίημ.

Καὶ τὰ ξερούλια κι ὁ διατσέντος μεγαλώσανε κι αὐτὰ Θ. Γρυπάρ., Βοσκοπ., 93.

γιατίσο τό, Ἀπουλ. (Καλημ.) Ζάκ. (Μαχαιρᾶδ.) Ἰθάκ. Κέρκ. (Λευκίμμ. Σιναρᾶδ. κ.ά.) Κεφαλλ. Λευκ. Μῆλ. Πελοπν. (Μάν.)—Λεξ. Βλαστ., 281 γιάτσος Κρήτ. (Ἀμάρ. Νεάπ. κ.ά.) γιάσος Σῦρ. γιάτσος ὁ Μῆλ. βάτσα ἡ, Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τοῦ Ἰταλ. *ghiaccio* = πάγος. Περί τοῦ τύπ. *γιάσος* βλ. Σ. Μάνεση εἰς Λεξικογρ. Δελτ. 10 (1965), 119. Διὰ τὴν τροπὴν τοῦ *γ* εἰς *β* εἰς τὸν τύπ. *βάτσα*, ὁ ὁποῖος ἐτυπώθη ἐσφαλμένως ὡς ἰδιαιτερον λῆμμα, πβ. τὰ ἀνάλογα *γάλα-βάλα*, *γάστρα-βάστρα*, *γόνατο-βόνατο*, *γογιός-βογιός*, *δουλεῖα-βουλεῖα* κ.ά.

1) Ὁ πάγος Παξ.: Εἶναι γιάτσο τὸ χειμῶνα τὸ νερό (ψυχρὸν ὡς ὁ πάγος). Εἶναι γιάτσο τὸ φαί. 2) Τὸ πρὸ τῆς ἀνατολῆς ἢ μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ψυχρός Ζάκ. (Μαχαιρᾶδ. κ.ά.) Ἰθάκ. Κέρκ. (Σιναρᾶδ. κ.ά.) Κεφαλλ. Κρήτ. (Ἀμάρ. κ.ά.) Λευκ. Μῆλ. Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Πελοπν. (Μάν.) Σῦρ.: Πῶς ἐπόρισες μ' αὐτὸ τὸ γιάτσος; (ἐπόρισες = ἐξῆλθες) Ἀμάρ. 'Σ τὴ γορφὴ τοῦ βουνοῦ δὲ γάνει πρῶτ', γιαιτὶ ἔχει γιάτσο 'κεῖ 'πάνου Ζάκ. "Ω, ἓνα κρύο, βάτσα! Ἀπύρανθ. Φόρα τὸ ξωφόρι σου, γιαιτὶ κάνει γιάτσο (ξωφόρι = ἐπαινωφόρι) Ἰθάκ. Σκιάζεται μὴν τότε πάρη τὸ γιάτσο (εἰρων., ἐπὶ τῶν ἀδικαιολογήτως προφυλασσομένων ἀπὸ ἀνυπάρχοντος ψυχρός) Λευκ. Σήμερα κάνει μεγάλο γιάτσο Μαχαιρᾶδ. Νότισε ἀπόψε καὶ θὰ κάμη γιάτσο Ἰθάκ. Ἀπόψε κάνει γιάτσο Κεφαλλ. β) Τὸ ἐκ τοῦ ψυχρός τούτου ρίγος Κέρκ.: Τὸν ἐπίασε γιάτσο. 3) Ἡ ἐκ τοῦ ψυχροῦ ἀνέμου προσγιγνομένη βλάβη εἰς τὰ ἐσπεριδοειδῆ ἢ τὰ ποώδη φυτὰ Μῆλ. κ.ά. 4) Τὸ σκληρὸν ἐπίστρωμα ἐξ ἀλάτων καὶ λοιπῶν οὐσιῶν τοῦ νεροῦ τὸ ὁποῖον ἐπικάθηται εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ὑδραγωγείων Κρήτ. (Νεάπ.)

Ἡ λ. καὶ ὡς ἐπών. ὑπὸ τύπ. *Γιάτσιος* Ἀθῆν. Θεσσ. (Ἀγ. Βελεστ. Βόλ. Λάρ. Τρίκκ.) Μακεδ. (Γρεβεν. Νάουσ. Σέρρ.) *Γιάτσος* Ἀθῆν. Ἡπ. (Ἰωάνν.) Θεσσ. (Βόλ. Λάρ. Τίρναβ.) Θράκ. (Κομοτ.) Μακεδ. (Ἄνω Κώμ. Καστορ. Νάουσ. Σέρρ.) Πελοπν. (Πάτρ.) Στερελλ. (Ἀμφισ. Θῆβ.) καὶ *Γιάτσας* Θεσσ. (Τύρναβ.) Μακεδ. (Βέρ.)

γιατσώμα τό, Ζάκ. (Μαχαιρᾶδ.)

Ἐκ τοῦ ρ. *γιάτσωνω*.

Τὸ αἶσθημα τοῦ ψυχρός, τὸ κρύωμα.

γιατσώνω Ἀντίπαξ. Ἐρεικ. Ζάκ. (Μαχαιρᾶδ. κ.ά.) Κέρκ. (Σιναρᾶδ. κ.ά.) Κέως Μαθράκ. Μῆλ. Ὁθων. Παξ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. *γιάτσο*, κατὰ τὰ συνών. *κρυώνω*, *παγώνω*.

1) Μετβ., ψύχω, παγώνω τινὰ Ἐρεικ. Ζάκ. (Μαχαιρᾶδ.) Κερκ. Μαθράκ. Ὁθων.: *Mās* ἐγιάτσωσε ὁ χειμῶνας Μαθράκ. Τώρα τὸ χινόπωρο τὰ βράδια γιαιτσώνει Ἐρεικ. Γιαιτσώνει σήμερα, φυσάει βοριάς Ὁθων. 2) Ἀμτβ., ὑφίσταμαι ψῦξιν, κρυσταλλοῦμαι Ἀντίπαξ. Ζάκ. (Μαχαιρᾶδ.) Κέρκ. (Σιναρᾶδ. κ.ά.) Κέως Μῆλ. Παξ.: Ἐγιάτσώσανε τὰ πόδια μου ἀπὸ τὸ κρύο Κέρκ. Σήμερα ἐγιάτσώσαν τὰ χέρια μου Παξ. β) Ἐπὶ φυτῶν, ὑφίσταμαι τὴν ἐπήρειαν τοῦ ψυχρός, μαρτίνομαι Μῆλ.: *Μὲ τὴ βάχνη π' ἔπες* ἔχτες τὸ πρῶτ', ἐγιάτσώσανε τὰ σπαρμένα. Ἐγιάτσώσανε οἱ ἐλιές.

Γιάφα ἡ, συνήθ. *Γιάφα* τό, Κάλυμν. Μεγίστ.

Ἐκ τοῦ Ἰταλ. *Giaffa* = ὄν. τῆς παλαιστινιακῆς πόλεως Ἰόππης.

Κοινὸν ὄνομα τῆς πόλεως καὶ τοῦ λιμένος τῆς Ἰόππης τῆς Παλαιστίνης συνήθ.: *Πορτοκάλια τῆς Γιάφας* (ὡς ἐξαγόμενα ἐκ τοῦ λιμένος τούτου· εἶναι δὲ ταῦτα καρποὶ παραλ-λαχῆς τῆς Πορογαλλέας τῆς προμήκους (*Citrus aurantium oblongum*), περὶ τῆς ὁπ. βλ. Π. Γενναδ., Λεξ. Φυτολ., 357. *Πορτοκάλια τοῦ Γιάφα* Κάλυμν. || Φρ.

Ἐρημα τσαὶ σκοτεινὰ τσαὶ 'ς τὸ Γιάφα δανεικὰ (ἐνν. νὰ μείνουν — καὶ νὰ γίνουν· ἀρχ.) Μεγίστ. β) Μετων., αὐτὸς ὁ οὕτως ἐξαχόμενος καρπὸς Νάξ. Πελοπν. (Θουρ.)

Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Πελοπν. (Καλά-βρυτ.)

Γιαφίτικος ἐπίθ., Π. Γενναδ., Λεξ. Φυτολ., 848—Λεξ. Βλαστ., 465.

Ἐκ τοῦ ἔθν. *Γιαφίτης* καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -*ικος*.

Ὁ προερχόμενος, ὁ ἔλκων τὴν καταγωγὴν του ἐκ τῆς Γιάφας ἐνθ' ἄν.: *Γιαφίτικη* ροδιά = παραλλαγή ροδιᾶς τῆς Ἰόππης. Συνών. *Γιαφιώτικος*.

Γιαφιώτικος ἐπίθ. Πελοπν. (Γαλατ.)

Ἐκ τοῦ ἔθνικ. *Γιαφιώτης* καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -*ικος*.

Γιαφίτικος, τὸ ὁπ. βλ.

γιαχανᾶς ὁ, Θράκ. (Σουφλ. Σχεκκλ. κ.ά.)

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *ya ğ hane* = ἐργοστάσιον ἢ ἀποθήκη ἐλαίου, βουτύρου κλπ.

Ἐργαστήριον, εἰς τὸ ὁποῖον ἀλέθεται ὁ σησαμόσπορος πρὸς ἐξαγωγὴν σησαμελαίου, σησαμοτριβεῖον.

γιαχανατζήδικο τό, ἐνιαχ. *γιαχανατζήδ'κου* Θράκ. (Σουφλ.)

Τὸ οὐδ. τοῦ ἐπιθ. **γιαχανατζήδικο*ς οὐσιαστικοποιηθέν.

Τὸ σησαμοτριβεῖον.

γιαχανατζῆς ὁ, Θράκ. (Σουφλ.)

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *ya ğ hana ci*.

Ἰδιοκτῆτης σησαμοτριβεῖου.

Ἡ λ. καὶ ὡς ἐπών. Ἀθῆν. Μακεδ. (Θεσσαλον.)

γιαχνερδός ἐπίθ. Πελοπν. (Λιγούρ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. *γιαχνί* καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -*ερδός*.

